

KİTABİYAT

Ebru ALTAN

Prof.Dr. Demirkent, Işın, *Türkiye Selçuklu Hükümdarı Sultan I. Kılıç Arslan*,TTK-Ankara 1996,VIII+80 sayfa+3 harita+10 resim.

Üzerinde yaşadığımız Anadolu topraklarını bizlere anayurt edinen Türkiye Selçuklu Devleti hükümdarlarını daha geniş kitlelere tanıtmak amacıyla, bu hükümdarların her biri hakkında bir kitap yayımlamaya karar veren Türk Tarih Kurumu bu seri içinde yer alan kitaplardan birini daha yayımlamış bulunuyor. Yazar, Prof.Dr.Işın Demirkent, bu eserini yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda hazırladığı için bilimsel tartışmalara girmekten kaçınmış ve mümkün olduğunca sade bir ifade kullanmıştır.

1093-1107 yılları arasında hüküm süren sultan I. Kılıç Arslan Türkiye Selçuklu Devleti'nin en büyük hükümdarlarından biridir. 14 yıllık saltanat dönemi başından sonuna kadar mücadelelerle doludur. Kılıç Arslan, babası Süleymanşah'ın ölümünden sonra dağılan Anadolu Selçuklu birliğini yeniden sağlamaya çalışarak Türkiye Selçuklu Devleti'nin ikinci kurucusu olmuştur. Öte yandan bir baskın şeklinde başlayan Haçlı Seferleri (1096) sırasında Türkler'i Anadolu'dan atmak amacıyla Piyer Lermi'tin idaresinde bölgeye gelen ilk büyük Haçlı ordusunu Drakon yakınında kolayca mağlup ettiği için (Ekim 1096) arkadan gelen büyük Haçlı ordularını pek önemsemeyen Kılıç Arslan, bu yüzden her ne kadar başlangıçta Haçlılar'a gafil avlandıysa da daha sonra onlara karşı kazandığı muhteşem zaferler sayesinde Türk milletinin Anadolu'daki varlığının devam etmesini sağlamayı başarmıştır. Bu başarıda şüphesiz, 1101 yılında arka arkaya Anadolu'ya gelen üç büyük Haçlı ordusunu imha ederek elde ettiği zaferlerin payı çok büyüktür.

Yazar, Önsöz, s. X-XI'de, gerek sultan Kılıç Arslan'ın gerekse diğer bütün atalarımızın, milletimiz ve vatanımız için yaptıklarını iyice öğrenmenin ve onların destanlaşan hatıralarını gönlümüzde yaşatmanın bizler için asla gözardı edilmemesi gereken bir görev olduğuna inandığını ve adı geçen eserini de bu inanç doğrultusunda hazırladığını belirtiyor.

* Arş. Gör. Dr., İst.Üniv. Ed. Fk. Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı

Giriş (s. 1-14) kısmında, 1086-1092 yılları arasında Anadolu'nun ve Bizans devletinin durumu, İzmir'de Çaka Bey'in hâkimiyeti ve Bizans ile mücadelesi, Ebû'l-Kâsım'ın İznik yönetimi, Bizans ve Büyük Selçuklular ile ilişkileri anlatılır.

Eserde, Sultan I. Kılıç Arslan'ın İlk Saltanat Yılları (s. 15-19); Sultan I. Kılıç Arslan ve Haçlılar (s. 20-48); Sultan I. Kılıç Arslan'ın Doğu Politikası şeklinde üç ana başlık bulunuyor ve her bölüm kendi içinde alt başlıklara ayrılıyor.

Bu bölümleri müteakip, Sultan I. Kılıç Arslan'ın Soykütüğü (s. 63); Kronoloji Cetveli (s. 65-69); Bibliyografya (s. 71-73) ve Genel Dizin (s. 75-80) yer alıyor.

Eserde ayrıca Piyer Lermi idaresinde gelen Haçlı ordusu (1096) "Halkın Seferi"; Birinci Haçlı Seferi ve 1101 Yılı Haçlı Seferleri hakkında üç ayrı harita; kitabın sonunda ise 10 adet resim ve minyatür bulunuyor.

Eserin *Birinci Bölümünde* (s. 15-19), Kılıç Arslan'ın 1093'de İznik'e gelerek tahta çıkması; Bizans'a karşı ilk mücadelesi ve Çaka Bey ile ilişkileri hakkında bilgi verilir.

İkinci Bölümde (s. 20-48), 1096'da Haçlı Seferleri'nin başlaması, Kılıç Arslan'ın 21 Ekim 1096'da Piyer Lermi idaresindeki Haçlılar'ı Drakon yakınında mağlup ettikten sonra Haçlılarla yaptığı diğer savaşları, 1101 yılında Anadolu'ya gelen üç Haçlı ordusu ile mücadelesi, onlara karşı kazandığı zaferler, bu zaferlerin önemi anlatılır ve 1101 Yılı Haçlı Seferleri'ne karşı kazanılan başarının, Türk milletinin Anadolu'daki varlığı ve geleceği bakımından bir dönüm noktası oluşturduğu ve Anadolu'nun artık bir Türk yurdu olduğu gerçeğini de ispatlamak gibi çok önemli bir anlam taşıdığı, bundan böyle Bizans'ın elinde kalan arazi dışında Anadolu topraklarının Haçlı saldırısı tehdidinden kurtulduğu belirtilir. Ayrıca sayıları yüzbinleri bulan bu Haçlı orduları hedeflerine ulaşabilselerdi Haçlılar, Suriye'nin iç kısımlarına kadar yayılabilir, hatta Halep ve Dimaşk'ı da ele geçirebilirlerdi diyen yazar, bu başarının Suriye Müslümanlarını da Haçlılar karşısında çok büyük tehlikelerden kurtardığını anlatır.

Üçüncü Bölümde (s.49-62), Kılıç Arslan'ın Antakya Haçlı devletine karşı yarım kalan seferi, Danişmendlilerle mücadelesi ve onlardan Malatya'yı alması, 1106'da Urfâ'yı kuşatması ve Musul Seferi anlatılarak Kılıç Arslan'ın sultan Berkjaruk'un ölümünden sonra artık Büyük Selçuklu tahtında hak iddia etme fırsatının yakaladığına inandığı, Musul Seferi'nin de bu düşünceye dayandığı ve Musul'a hakim olduktan sonra Büyük Selçuklu sultanlığına açıkça

adaylığını koyduğu belirtilir. Çavlı ile mücadelesi ve ölümü (Temmuz 1107) hakkında da bilgi verildikten sonra Kılıç Arslan'ın ölümünü müteakip Anadolu'da meydana gelen olaylar ve son olarak sultanın şahsiyeti anlatılır.

Son derece akıcı ve anlaşılır bir üslupla yazılmış olan eser, bugün bu topraklar üzerinde yaşamımızı sağlamış olan sultan I. Kılıç Arslan hakkında bilgi edinmek isteyen herkesin zevkle okuyacağı bir kitaptır.

SUMMARY

The Turkish Historical Society, decided to publish separately books about each of the rulers of the Turkey Seljuk State in order to make known those sovereigns who made the Anatolia Turkish land to ampler mass, published one more than the books in this series. This work, written with a pretty fluent and clear style, is a book to read with pleasure for those who want to get information concerning Sultan I. Kılıç Arslan (1093-1107), who was one of great rulers of the Turkey Seljuk State.